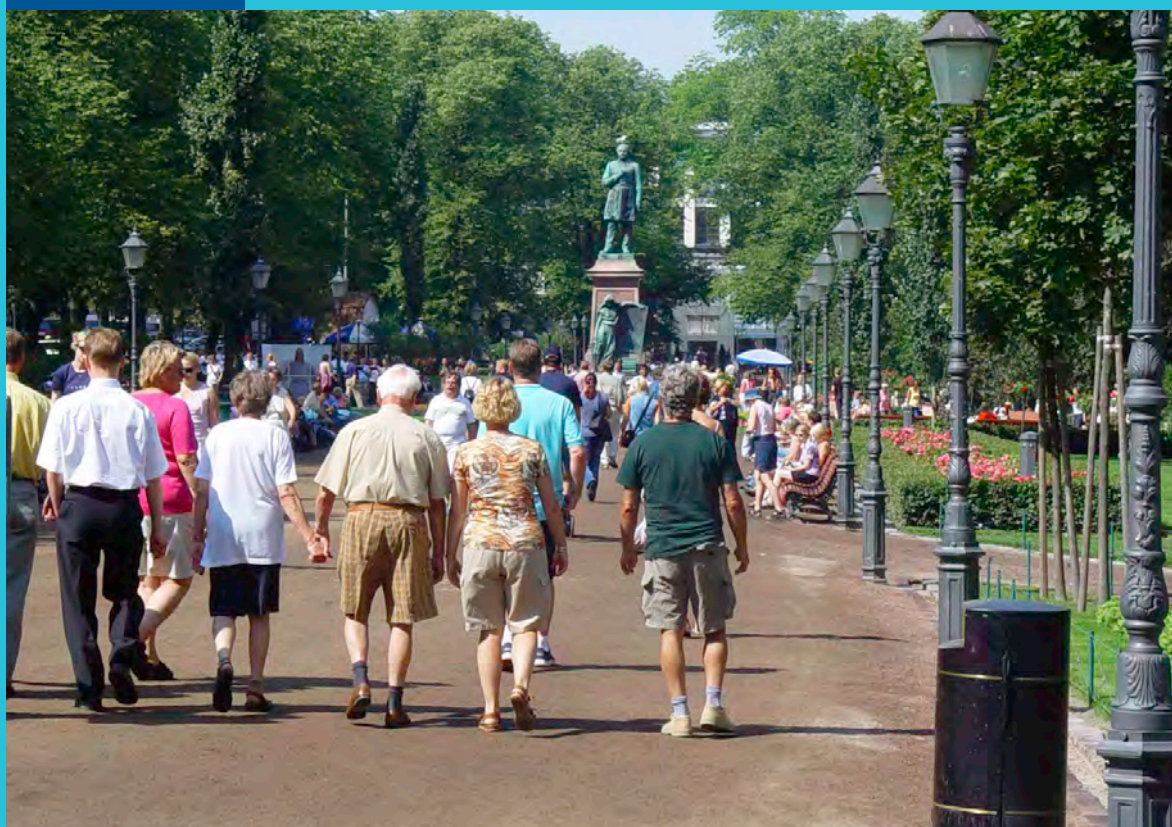

Helsingin kaupunki

Helsingin kaupungin turvallisuuksuunnitelma

tiivistelmä

Helsingin kaupungin keskushallinnon julkaisuja 2015:29

Kannen kuvat: Mika Lappalainen 2002 ja 2003, Helsingin kaupungin aineistopankki

Kuvat: Jussi Hellsten, Seppo Laakso / Helsingin kaupungin aineistopankki

Taitto: Guassi Oy

ISBN 978-952-331-029-2 (painettu julkaisu)

ISBN 978-952-331-030-8 (verkkajulkaisu)

ISSN-L 2242-4504

ISSN 2242-4504 (painettu julkaisu)

ISSN 2323-8135 (verkkajulkaisu)

Helsingin kaupungin turvallisussuunnitelma tiivistelmä

Sisällysluettelo

4	Turvallinen Helsinki
5	Painopistealueet
5	Terveys ja hyvinvointi
5	Liikenneturvallisuus
5	Lapset ja nuoret
6	Rikollisuus
6	Valvonta, näkyvyys ja ennaltaehkäisy
7	Maahanmuuttajat
7	Viihtyisyys
7	Turvallisuuustilanteen seuranta
8	Kärkihankkeet
8	Turvallisuuden mittarit
8	Ostarit osana kaupunkia
9	Pakka-toimintamalli
9	Kuntien osallistuminen automaattiseen liikenteenvalvontaan
10	Asuinkiinteistöjen turvallisuuden omavalvonta
10	Yli Hyvä Juttu -toimintamalli
10	Nuorten rikosasioiden sovittelu
11	Olen Muslimi Olen suomalainen -ohjelma
11	Erilainen naapuri -toimintamalli
12	Pääkaupunkiseudun kuntien yhteistyö radikalisoitumisen ennaltaehkäisemisessä
12	Matalan kynnyksen toimintakeskus Länsi-Helsinkiin
13	Koti- ja vapaa-ajan tapaturmatyön koordinaatio
13	Jalkautuva työ
14	Keskeiset lähteet

Turvallinen Helsinki

Turvallisuus on yksi Helsingin kaupungin arvoista asukaslähtöisyyden, ekologisuuden, oikeudenmukaisuuden, taloudellisuuden ja yrittäjämielisyyden ohella. Turvallinen ja viihtyisä asuinympäristö ja kaupunkikeskusta ovat tärkeitä sekä asukkaille että kaupungissa vieraileville.

Helsingin kaupungissa tehtävän turvallisuustyön keskeinen työkalu on kaupunkitasoinen turvallisuussuunnitelma. Paikallisen turvallisuussuunnittelun tavoitteena on ennalta ehkäistä ja torjua onnettomuuksia, tapaturmia, rikoksia ja häiriöitä sekä parantaa ihmisten turvallisuuden tunnetta. Vuonna 2015 julkaistu suunnitelma on järjestyksessään neljäs Helsingin kaupungin turvallisuussuunnitelma. Edeltävä turvallisuussuunnitelma laadittiin vuosille 2011–2014. Turvallisuussuunnitelmassa nostetaan esiin asukkaiden koettuun turvallisuuteen vaikuttavia asioita ja kerrotaan, mitä kaupunki, poliisi sekä muut toimijat tekevät asioiden parantamiseksi, sekä esitellään kärkihankkeet, joilla pyritään vaikuttamaan asukkaiden turvallisuuteen ja koettuun turvallisuuteen.

Painopistealueet

Turvallisuussuunnitelman painopistealueet on valittu loppuvuonna 2014 järjestettyjen kuntalais- ja verkostokuulemisten tulosten perusteella. Määritetyt painopistealueet liittyvät läheisesti niihin tekijöihin, joiden on yleisesti havaittu aiheuttavan ihmisille turvattomuuden kokemuksia.

Terveys ja hyvinvointi

Toimivat peruspalvelut, syrjäytymisen ja köyhyyden ehkäisy lisäävät arjen turvallisuutta ja hyvinvointia sekä edistävät yhteiskuntarauhaa. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen vastuu kunnassa jakaantuu kaikkien hallinnonalojen kesken. Hyvinvoinnin ja terveyden näkökulma tulee ottaa huomioon kaikessa Helsingin kaupungin päätöksenteossa.

Liikenneturvallisuus

Liikenneturvallisuuden piiriin luetaan kaupungissa julkisen liikenteen välineet, yksityisautot, polkupyörät sekä jalankulkijat. Liikenneturvallisuusasioita ohjataan kaupunkisuunnitteluviraston laatimalla Helsingin liikenneturvallisuuden kehittämissuunnitelmalla, jossa tarkastellaan liikkumisen ja liikenteen kokonaisuutta koko kaupungin tasolla sekä luodaan suuntaviivat tulevien vuosien liikenneturvallisuustyölle. Joukkoliikenneturvallisuuden osalta päävastuu on Helsingin seudun liikenne (HSL) -kuntayhtymällä.

Lapset ja nuoret

Lasten ja nuorten syrjäytymisen ennaltaehkäisy ja terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen koetaan ensiarvoisen tärkeiksi myös turvallisuuskäsitteestä. Helsingin kaupungin nuorisosiainkeskus tuottaa yhdessä nuorten kanssa monipuolisia kulttuuri- ja harrastepalveluja. Koulujen turvallisuusvalmiuksia on pyritty parantamaan ja nuorten osallisuuteen liittyviä uudistuksia on tehty niin nuorisotyön kuin koulujenkin toiminnan puitteissa.

Rikollisuus

Rikollisuuden ja ihmisten hyvinvointia heikentävien asioiden välillä on todettu olevan vahva yhteys. Erityisesti syrjäytymisen ehkäisy on tärkeä osa rikollisuuden torjuntaa. Rikosten ennalta estäminen, selvittäminen ja syyteharkintaan saattaminen kuuluvat poliisin perustehtäviin. Poliisi toimii turvallisuuden ylläpitämiseksi yhteistyössä muiden viranomaisten sekä alueella toimivien yhteisöjen ja alueen asukkaiden kanssa.

Valvonta, näkyvyys ja ennaltaehkäisy

Perinteisesti asukkaat näkevät turvallisuutta ja viihtyvyyttä lisäävinä toimenpiteinä erityisesti poliisipartioiden näkyvyyden lisäämisen, joukkoliikenteen asemien vartioinnin parantamisen sekä vartijoiden käyttämisen joukkoliikenteen kulkuneuvoissa. Myös luottamus toisiin on tekijä, joka luo turvallisuutta.

Helsingin poliisi vastaa yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämisestä kaupungissa. Poliisitoiminnan lähtökohtana on ennalta estävyys. Helsingin poliisissa toimii erillinen ennalta estävä toiminto, jonka tehtävänä on kaupunkilaisten turvallisuutta vaarantavien ilmiöiden ja ongelmien ratkaisu yhdessä muiden viranomaisten ja kansalaisten kanssa, moniammatillinen interventio ja väkivaltaisen ekstremismin ennalta ehkäisy.

Helsingin kaupungin pelastuslaitos vastaa palonehkäisyn valvonta- ja tarkastustehtävistä, palo- ja pelastustoiminnasta, lääkinnällisestä pelastustoiminnasta eli ensihoidosta ja kiireellisestä sairaankuljetuksesta Helsingin kaupungin alueella.

Perinteisten turvallisuuden ja järjestyksen ylläpitäjien rinnalla toimii myös yksityisen turvallisuusalan toimijoita.

Maahanmuuttajat

Helsingissä asuu yli neljännes koko maan vieraskielisistä asukkaista (27 %). On arvioitu, että Suomi tarvitsee vuosittain 34 000 nettomaahanmuuttajaa, jotta työvoima ei lähivuosikymmeninä supistuisi.

Ennakkoluulot muualta Suomeen muuttaneita kohtaan voivat aiheuttaa kantasuomalaisissa turvattomuuden kokemuksia. Toisaalta turvattomaksi itsensä tuntevat myös eri maahanmuuttajaryhmiin kuuluvat.

Laki kotoutumisen edistämisestä (30.12.2010/1386) edellyttää, että kunnalla on voimassa oleva maahanmuuttajien kotouttamisohjelma. Helsingin kaupungin kotouttamisohjelman muodostavat valtuuston hyväksymä strategiaohjelma, kaupunginhallituksen hyväksymä toimenpideohjelma sekä talouden ja toiminnan seurantaraportit. Maahanmuuttajien kotoutumisen kannalta tärkeimpiä tekijöitä ovat kieli, koulutus ja työ.

Viihtyisyys

Hyvä valaistus ja siisteys koetaan usein viihtyisyyttä lisäävinä tekijöinä. Viihtyisää ja turvallista kaupunkitilaa luodaan kaupungin eri tasoilla, niin kaupunkisuunnittelun ja maankäytön kuin käytännön valaistus-, siisteys- ja kunnossapitotoimin. Rakennetun ympäristön ominaisuudet vaikuttavat osaltaan esimerkiksi tapaturmien ja onnettomuuksien tapahtumiseen, rikosten tekemiseen ja turvattomuuden kokemiseen.

Alueellinen eriytyminen kaupungin sisällä voi heikentää turvallisuuden kokemusta, varsinkin jos eriytyminen johtaa alueiden eriarvoistumiseen. Kaupungin asuntopolitiikan perustana on pitkään voimassa ollut sekoitetun hallinta- ja rahoitusmuotorakenteen edistäminen ja ylläpitäminen. Tavoitteena on sosiaalisesti sekoittunut asukasrakenne niin uusilla kuin olemassa olevilla asuinalueilla.

Turvallisuustilanteen seuranta

Turvallisuuden monimerkityksellisyys asettaa haasteita turvallisuustilanteen seuraamiselle. Turvallisuus ja turvattomuus ovat hyvin subjektiivisia käsitteitä. Vaikka turvallisuustilannetta voidaan seurata mm. rikostilastoin, ei tämä välttämättä kerro ihmisten koetun turvallisuuden tilanteesta.

Systemaattista tietoa turvattomuuden kokemuksista voidaan saada vain kyselytutkimuksella. Asukkaiden kokemaa turvallisuutta tutkitaan Helsingissä kolmen vuoden välein toteutettavien turvallisuustutkimuksin. Uusin tutkimus valmistuu vuonna 2016.

Kärkihankkeet

Turvallisuuden mittarit

Turvallisuustilanteen seurannassa voidaan käyttää jo olemassa olevia turvallisuuteen liittyviä mittareita. Haasteena todellisen turvallisuustilanteen hahmottamisessa tilastojen avulla on, että ne kuvaavat todellisuutta vain osittain.

Turvallisuus- ja valmiusyksikkö ja Helsingin kaupungin tietokeskus ovat keskustelleet turvallisuusteemaan liittyvistä seurantakeinoista ja niiden kehittämisestä. Tietokeskus tuottaa paljon asukkaiden hyvinvointiin ja viihtyvyyteen liittyvää tietoa, jota voitaisiin hyödyntää entistä tehokkaammin turvallisuuden seurannassa.

Turvallisuus- ja valmiusyksikkö selvittää turvallisuustilanteen seurannan mittareiden ja toimintatapojen kehittämistä.

Vastataan: kaikki painopistealueet

Vastuutahot: kaupunginkanslia, tietokeskus

Ostarit osana kaupunkia

Ostarit osana kaupunkia on monitoimijainen kaupunkitasoinen keskustelufoorumi, jonka tavoitteena on säännöllisen yhteydenpidon varmistaminen kaupungin hallintokuntien (mm. pelastuslaitos, sosiaali- ja terveystoimi, kaupunkisuunnitteluvirasto, raken-

nusvirasto), poliisin, aluehallintoviraston lupaviranomaisten, Helsingin kaupunginosayhdistykset Helka ry:n, asukkaiden edustajien sekä ostoskeskusyrittäjien välille. Keskustelutilaisuudet aloitetaan syksyllä 2015.

Vastataan: terveys ja hyvinvointi, rikollisuus

Vastuutahot: kaupunginkanslia, Helsingin seudun kauppakamari

Pakka-toimintamalli

Pakka on suomalainen toimintamalli päihdehaittoja ehkäisevälle paikalliselle työlle, jonka painopiste on alkoholin, tupakan ja rahapelien saatavuuteen puuttumisessa. Helsingissä Pakka-toimintamallin toimenpiteiden hyödyntäminen aloitettiin vuonna 2014 Helsingin kaupungin vastuullisen alkoholinkäytön toimenpideohjelman jalkauttamisen edistämiseksi. Mallia on päätetty aluksi pilotoida yhdessä Helsingin kaupunginosassa, joksi valittiin Pohjois-Haagan alue.

Vastataan: terveys ja hyvinvointi

Vastuutahot: sosiaali- ja terveystyö, nuorisosiainkeskus, kaupunginkanslia

Kuntien osallistuminen automaattiseen liikenteenvalvontaan

Yhdeksi liikenneturvallisuuden parantamisen keinoksi tätä suunnitelmaa edeltävään Helsingin kaupungin turvallisuussuunnitelmaan 2011–2014 kirjattiin, että Helsinki edistää kuntien osallistumista liikennevalvontaan omalla alueellaan. Hanke ei ole edennyt viime vuosina. Helsinki näkee asian edistämisen edelleen tärkeänä ja jatkaa keskustelua asianomaisten ministeriöiden kanssa.

Vastataan: liikenneturvallisuus

Vastuutahot: kaupunkisuunnitteluvirasto, kaupunginkanslia, rakennusvirasto

Asuinkiinteistöjen turvallisuuden omavalvonta

Helsingin kaupungin pelastuslaitos on toteuttanut asuinkiinteistöjen turvallisuuden omavalvontaa vuodesta 2014 lähtien. Omavalvonnalla pyritään tavoittamaan asuinkiinteistöt aikaisempaa kattavammin, lisäämään asukkaiden turvallisuustietoa sekä auttamaan asukkaita havainnoimaan riskejä ja turvallisuuspuutteita ja korjaamaan niitä. Omavalvonnan tavoitteena on saavuttaa jokainen helsinkiläinen asuinrakennus 10 vuoden aikana. Kiinteistön huomio kiinnitetään omatoimiseen valvontaan ja turvallisuusviestintään, pelastussuunnitteluun sekä rakenteelliseen ja tekniseen paloturvallisuuteen.

Vastataan: valvonta, näkyvyys ja ennaltaehkäisy

Vastuutahot: pelastuslaitos

Yli Hyvä Juttu -toimintamalli

Yli Hyvä Juttu on toimintamalli, jossa nuoriso- ja sosiaalitoimen työntekijät tarjoavat aktiivisesti sopimuspalokuntatoimintaa 7-17-vuotiaille erityistä tukea tarvitseville lapsille ja nuorille. Tarkoituksena on ennalta ehkäistä lasten ja nuorten syrjäytymistä tarjoamalla mukavaa ja edullista tekemistä. Palokuntanuorisotoiminta tarjoaa syrjäytymisuhan alla eläville lapsille ja nuorille edullisen harrastuksen, jossa voi oppia palomiestaitojen lisäksi monia yleishyödyllisiä taitoja, kuten ensiapua ja alkusammutusta. Helsingissä toimintamallin jalkauttaminen aloitettiin joulukuussa 2014.

Toimintamallin tunnettavuutta edistetään sosiaali- ja terveystieteiden sekä nuorisoasiainkeskuksen työntekijöiden keskuudessa.

Vastataan: lapset ja nuoret

Vastuutahot: sosiaali- ja terveystieteiden ja nuorisoasiainkeskus (nuorten ohjaaminen)

Nuorten rikosasioiden sovittelu

Sovittelun on nähty olevan erityisesti nuorille rikoksentekeijöille hyvä keino ennaltaehkäistä tulevia rikoksia. Tässä kaupunki asianomistajan asemassa on tärkeä tahona. Kaupunkitasoinen linjaus alaikäisten rikosasioiden sovittelusta tapauksissa, joissa kaupunki on asianomistajan asemassa, valmistellaan kaupunginlakimiehen ja HKL:n toimitusjohtajan pyynnöstä kaupunginkansli-

an turvallisuus- ja valmiusyksikössä. Linjauksen myötä kaikki alaikäisten rikosasiat, joissa kaupunki on asianomistajana, ohjataan sovitteluun.

Vastataan: lapset ja nuoret, rikollisuus

Vastuutahot: linjaus: kaupunginkanslia, toteutus: kaikki kaupungin hallintokunnat

Olen Muslimi Olen suomalainen -ohjelma

Englannissa Cambridgen yliopistossa on kehitetty ICthinking®-interventiotapa, jolla autetaan henkilöitä laajentamaan näkökulmiaan ja katsomaan asioita myös toisen näkökulmasta, omaa identiteettiä ja arvoja kadottamatta. Menetelmän pohjalta on kehitetty Being Muslim Being British (BMBB) -ohjelma, jonka pohjalta muokataan Suomen oloihin ja tarpeisiin oma ohjelma, jonka alkuvaiheen työnimenä on Olen Muslimi Olen Suomalainen (OMOS). OMOS-ohjelman tavoitteena on tarjota eri etnisen taustan omaaville nuorille nuorisotaloilla ja kouluissa suunnattua työskentelyä, jolla vahvistetaan kahden kulttuurin välillä elävien nuorten identiteettiä omasta itsestään ja uskostaan sekä vahvistetaan nuorten välistä dialogia ja ymmärrystä eri kulttuureista.

Vastataan: lapset ja nuoret, maahanmuuttajat

Vastuutahot: kaupunginkanslia, nuorisoasiainkeskus, opetusvirasto, Helsingin poliisilaitos

Erilainen naapuri -toimintamalli

Sininauhasäätio ylläpitää Töölössä Ruusulankadun asumisyksikköä pitkäaikaisasunnottomille. Säätio on toteuttanut osana ympäristötyötä "Erilainen naapuri" -hankkeen Töölön peruskoululaisten vanhempien toiveesta kaikille koulun 360 oppilaalle. Koska päihde- ja mielenterveysongelmaiset aiheuttavat todistetusti turvattomuuden tunteita ja ennakkoluuloja asukkaissa eri alueilla, olisi Erilainen naapuri -toimintamallille tarvetta myös muualla Helsingissä. Selvitetään mahdollisuuksia toimintamallin laajentamiseen myös muihin perusasteen kouluihin.

Vastataan: terveys ja hyvinvointi, lapset ja nuoret

Vastuutahot: opetusvirasto, Sininauhasäätio

Pääkaupunkiseudun kuntien yhteistyö radikalisoitumisen ennaltaehkäisemisessä

Helsingissä on vuodesta 2013 toiminut väkivaltaisen ekstremismin ennaltaehkäisyn yhteistyöverkosto. Työssä on esiintynyt tarve tiivistää yhteistyötä pääkaupunkiseudun muiden kuntien kanssa. Ilmiö vaikuttaisi keskittyvän niin henkilötasolla kuin tapahtumien osalta pääkaupunkiseudulle. Ihmiset myös liikkuvat ja muuttavat pääkaupunkiseudulla vilkkaasti yli kuntarajojen.

Tiedonvaihdon, yhtenäisten toimintamallien ja yhteistyön kehittämiseksi esitetään perustettavaksi pääkaupunkiseudun kuntien väkivaltaisen ekstremismin ennaltaehkäisyn yhteistyöverkosto.

Vastataan: terveys ja hyvinvointi, lapset ja nuoret, rikollisuus

Vastuutahot: kaupunginkanslia ja Helsingin poliisilaitos

Matalan kynnyksen toimintakeskus Länsi-Helsinkiin

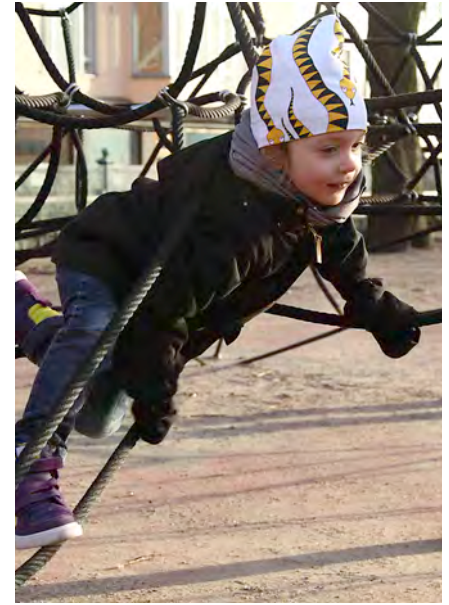
Tällä hetkellä toiminnassa olevat matalan kynnyksen toimintakeskukset ovat keskittyneet Itä-Helsingin alueelle. Toiminnalle on todettu akuutti tarve erityisesti läntisessä Helsingissä. Alkuvuonna 2015 alulle saatetun prosessin tuloksena Helsingin diakonissalaitos, A-klinikkasäätiö sekä Vailla Vakinaista Asuntoa ry ovat hakeneet yhdessä rahoitusta matalan kynnyksen toimintakeskuksen perustamiseksi Kannelmäkeen kevään 2015 Raha-automaattiyhdistyksen rahoitushaussa. Pelkän toimintakeskusmallin lisäksi hankkeessa pyritään laajempaan yhteisön osallistamiseen. Hankkeen suunnittelussa on ollut mukana eri alueellisia toimijoita sekä keskuksen mahdollisia käyttäjiä. Helsingin kaupunki osallistuu hankkeeseen tuomalla keskuksen sosiaali- ja terveystalvelujaan jalkautuvaa työtettä kehittämällä.

Vastataan: terveys ja hyvinvointi

Vastuutahot: Helsingin diakonissalaitos, A-klinikkasäätiö, VVA ry

Koti- ja vapaa-ajan tapaturmatyön koordinaatio

Helsingin kaupunginjohtaja asetti johtajistokäsittelyssä 23.3.2011 tapaturmien ehkäisytyöryhmän toimikaudeksi 2011–2014. Koti- ja vapaa-ajan tapaturmien ehkäisy kuuluu kaikille kaupungin toimialoille ja edellyttää hallintokuntien välistä yhteistyötä. Tapaturmatyöryhmä ehdotti toimenpide-ehdotuksissaan, että jotta ehkäisytyö olisi vaikuttavaa ja suunnitelmallista, tulisi Helsingissä tehdä päätös, miten asian kaupunkitasoinen koordinaatio toteutetaan ja kenen vastuulle se kuuluu. Työhön on myös osoitettava riittävät henkilö- ja toimintaresurssit. Vastuuvirastoiksi tässä ehdotettiin joko sosiaali- ja terveysvirastoa tai kaupunginkanslia, tai mikäli tapaturmakoordinaatio jakautuisi useammalle virastolle, kaupunginkanslia, sosiaali- ja terveysvirastoa, rakennusvirastoa ja pelastuslaitosta.

Vastataan: terveys ja hyvinvointi

Vastuutahot: kaupunginkanslia määrittää

Jalkautuva työ

Näkyvälle jalkautuvalle työlle on todettu olevan erittäin kova tarve Helsingin eri alueilla. Tarve jalkautuvalle työlle on korostunut erityisesti arkiturvallisuusnäkökulmasta. Sillä voidaan vaikuttaa asukkaiden turvattomuuskokemuksiin parantamalla viranomaisten näkyvyyttä ja läsnäoloa. Jalkautuvan työn lisäämisellä ja vahvistamisella saataisiin myös helpotettua vaikeasti palveluihin löytävien ihmisten tilannetta sekä parannettua todellisen tilannekuvan muodostamista alueilta.

Helsingin kaupungin turvallisuus- ja valmiusyksikkö ja Helsingin poliisilaitos ovat valmistelleet jalkautuvan työn hanketta, jolle suunniteltiin haettavan rahoitusta syksyllä 2015 hakuun tulleesta Sisäisen turvallisuuden rahastosta. Rahaston painopistealueille osoitetut varat eivät kuitenkaan tue tämän kaltaista toimintaa suunnitellulla laajuudella. Hankkeen muita rahoitusmahdollisuuksia selvitetään.

Vastataan: terveys ja hyvinvointi; rikollisuus; lapset ja nuoret; maahanmuuttajat; näkyvyys, läsnäolo ja ennaltaehkäisy

Vastuutahot: Helsingin kaupunki ja Helsingin poliisilaitos

Keskeiset lähteet

Helsingin kaupunki (2014a). Helsingin kaupungin tapaturmien ehkäisytyöryhmä 2011–2014: Loppuraportti. Helsingin kaupungin keskushallinnon julkaisuja 2014:26.
<http://dev.hel.fi/paatokset/media/att/df/dfad0ece1d2776f48fbc5c267ecc90aaf1e8faaf.pdf>, viitattu 9.4.2015.

Helsingin kaupunkisuunnitteluvirasto (2014). Helsingin liiketurvallisuuden kehittämissuunnitelma, http://www.hel.fi/hel2/ksv/julkaisut/liikenne/150330_Liitu_raportti_kslk.pdf, viitattu 16.4.2015.

Oikeusministeriö (2008). Kuntien osallistuminen automaattiseen liikenteenvalvontaan. Työryhmämietintö 2008:4.
http://www.oikeusministerio.fi/fi/index/julkaisut/julkaisuarkisto/200804kuntienosallistuminenautomaattiseenliikennevalvontaan/Files/OMTR_2008_4.pdf, viitattu 23.11.2015.

Oikeusministeriö (2015). Oikeusministeriön säädöshankkeet 15.2.2015. Toiminta ja hallinto 12/2015.
http://www.oikeusministerio.fi/fi/index/julkaisut/julkaisuarkisto/1424779368329/Files/OMTH_12_2015_OMn_saadoshankkeet_184s.pdf, viitattu 22.11.2015.

Tuominen, M. & Laihin, E. (2013): ”Stadiin kuuluu pieni rosoisuus” – Helsingin turvallisuustutkimus 2012. Helsingin kaupunki tietokeskus. tutkimuksia 2013:4.
http://www.hel.fi/hel2/Tietokeskus/julkaisut/pdf/14_01_07_Tutkimuksia_4_13_Tuominen.pdf, viitattu 16.4.2015.

Turvallinenkaupunki (2015). <http://www.turvallinenkaupunki.fi/>, viitattu 15.5.2015.

